

Sisällys

Suomen Kansallisteatteri ja muutoksen vuosikymmenet 9

Kansallinen päänäyttämö kohtaa uuden ajan haasteita 19

- Osana muuttuvaa teatterikenttää 19
- Kansallinen ja yksityinen Kansallisteatteri 23
- Teatterin toimijat 26

Kansallisteatteri valitsee uuden pääjohtajan 31

- Yllätysvalinta Tampereen Työväen Teatterista 31
- Kai Savolan ura Ylioppilasteatterista Tampereen Työväen Teatteriin 36
- Vuosi pääjohtajan varamiehenä 41

Pääjohtajakauden käynnistyminen 1974–1977 46

- Ensimmäiset kolme vuotta uudessa johdossa 46
- Näyttelijät, suurin henkilöstöryhmä 48
- Esitysten taiteelliset taustavoimat 52
- Teatteriammattien kirjoa 56
- Draaman tuntijan ensimmäiset linjavalinnat 58
 - Keskustelua kotimaisuudesta 61
- Ensimmäinen, kantaesitysten vuosi 65
- Toinen vuosi: tuntemattomia klassikoita ja uusia näytelmälöytöjä 70
- Nukketeatteria ja tapaninpäivän satu 80
- Kolmas vuosi: kotimaista, klassista ja vaihtuvia ohjaajia 81
- Idän ja lännen risteyksessä 88
- Tilojen korjaaminen ja Willensaunan perustaminen 90
- Varovasti vasemmalle 93
- Kansallinen vai kansan teatteri? 95

Teatterikentällä tuulee 1977–1982 98

- Läpi vaikeiden vuosien 98
- Koti- ja ulkomaisia ohjaajia: vakinaisia, tuttuja vierailijoita ja pistäytyjiä 101
- Suurten ja pienten roolien tulkitsijoita 107
- Lisävoimia lavastukseen ja pukusuunnitteluun 111
- Taiteellisia löytöjä, virhearvioita ja varmoja menestysnäytelmiä 112
- Suuren näyttämön voittoja ja pettymyksiä 115
 - Draaman valtavirtaa 115
 - Kansallisteatteri kansallisena 123
 - Kassavirran varmistajat 126

Vahvojen draamojen Pieni näyttämö 130
Uutta ja vanhaa kotimaista 130
Klassikoita ja draaman mestareita 134
Aikalaisteosten ihmissuhteita ja ongelmayhteisöjä 137
Willensauna kokeilunäyttämönä 146
Pieni tila ja suuria esityksiä 147
Näyttelijä kohtaa yleisön yksin 156
Rohkeat teemat intiimissä tilassa 158
Uutta nukketeatteria ja perinteinen satu 162
Ulkomaisten vierailujen kirjo laajenee 166
Pieniä hallinnon muutoksia ja tiukkaa taloutta 167
Tilakorjaukset ja -kohennukset jatkuvat 169
Kansallisteatteri ja julkisuus 170
Kritiikki, ”kriisi” ja Pariisilaiselämää 173

Nousun vuodet 1982–1987 176

Vaikeuksien kautta voittoon 176
Näyttelijäkunta nuortuu 178
Vakinaisia ja vaihtuvia ohjaajia 180
Ohjaajavakanssien täyttämisen vaikeus 180
Uusi kotimainen sukupolvi vierailee 181
Kansainvälisiä tähtiä ja uusia tuttavuuksia 182
Paluuta perinteeseen: klassista ja uutta, kokeiluja ja kansannäytelmiä 184
Suomalaista kansanteatteria ja kansallisia merkkihenkilöitä 186
Suuren näyttämön suosikit 186
Merkkihenkilöitä ja moderni nainen Pienellä näyttämöllä 194
Hyvin tehtyä hauskuutta 199
Teatteria lapsille 200
Suuret klassikot uudella tavalla tulkittuina 203
Kaliman perintöä uudistamassa 204
Oman ajan Shakespeare 207
Vieraasta tutuksi 213
Modernia valtavirtaa 216
Henkilösuhteita ja aatteita Suurella näyttämöllä 216
Pienten tilojen ongelmaihmisiä 218
Uutta maailmalta 221
Taiteilijakohtaloita Suurella, yksilökuvauksia Pienellä näyttämöllä 221
Näyttelijän juhlaa ja vieraita teemoja Willensaunassa 225
Kansallisteatteri ja vaikea julkisuus 230
Vieraita ja vierailuja 236
Operatiivinen toiminta uudistuu 239
Pääjohtaja hyökkäyksen kohteena 244
Suuria ja pieniä tilahankkeita 246

Suomalaisen teatterikentän eturivissä 1987–1991 251

- Savolan pääjohtajakauden loppuvuodet 251
- Näyttelijäkunta nuortuu yhä 254
- Taiteellisen työryhmän muutoksia 257
- Ohjaajatähtiä eri maista 259
- Neljän näyttämön linjauksia 262
- Kansanteatteria ja draaman mestareita Suurella näyttämöllä 265
 - Kotimaista kansanteatteria 265
 - Merkkitekoksia ja ohjaajanimiä 272
- Pienen näyttämön avara linja 278
 - Populaaria ja vakavaa kotimaista 278
 - Moderneja klassikoita, käännösuutuuksia ja näyttelijäntyön juhlaa 284
- Kohti uudenlaista lastenteatteria 289
- Vaikeita teemoja ja uusia muotoja Willensaunassa 294
 - Ulkomaisten ohjaajien tulkintoja 294
 - Vaihtuvia ohjaajia, näyttelijöiden juhlaa 298
 - Näyttelijöiden aloitteita 301
- Nuorten näytelmiä Willensaunassa ja Omapohjassa 304
- Omapohjan ankarat aiheet 306
- Kansainvälisyyttä korkealla tasolla 311
 - Huippuesityksiä, naapureita ja eksotiikkaa 312
 - Kansallisteatteri matkustaa 315
- Arjen onnistumisia ja ongelmia 316
- Pääjohtajakausi päätöksessä 319

Vuodet perinteiden ja uudistuspaineiden puristuksessa 321

Liitteet 326

Viitteet 336

Lähteet ja kirjallisuus 373

Henkilöhakemisto 380